

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

beschadigd werd. Dezen leden was ter ore gekomen, dat naar raming de helft van het particuliere deviezenbezit niet zou zijn aangemeld. Afgezien van de consequenties van deze omstandigheid ten aanzien van de beide heffingswetten, zou daardoor aan de Regering de, althans potentiële, beschikkingsmacht over een deel van het nationale deviezenbezit zijn ontnomen. Zij zouden dit verschijnsel zeer bedenkelijk achten, met het oog op de precaire deviezenpositie. Mocht het gerucht waar zijn, dan zouden deze leden het op prijs stellen, te vernemen, welke maatregelen de Regering te dezen overweegt.

Aldus vastgesteld den 18den Juli 1947.

HOMMES.
VIXSEBOXSE.
KERSTENS.
KRAMER.
ZEGERING HADDERS.

496.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS

over het ontwerp van wet, houdende verlenging van de machtiging als is bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133), zoals dit werd gewijzigd bij de Wet van 8 Augustus 1946 (*Staatsblad* no. G 203).

Nadat het Voorlopig Verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer en bij de mondelinge behandeling aldaar heeft de eerste ondergetekende ter verontschuldiging van de late indiening van het onderhavige ontwerp van wet aangevoerd, dat zulks nauw verband heeft gehouden met de voortgang op wetgevend gebied met betrekking tot de bijzondere heffingen. Verscheidene leden meenden, dat hier van een causaal verband geen sprake zou zijn, omdat de eerste ondergetekende reeds meer dan een jaar wist dat er ± 5 milliard aan heffingen zal zijn te betalen, dat er ± 5 milliard aan geblokkeerd geld en Grootboekinschrijvingen 1946 zijn en dat, aangezien het geblokkeerde geld niet altijd „in goede hokken zit”, het probleem van het vermogenschangelement dus reeds maandenlang de aandacht van de eerste ondergetekende en De Nederlandse Bank zou moeten hebben gehad. Hoewel dit laatste allerm minst wordt ontkend, kan naar de mening van de eerste ondergetekende toch moeilijk worden volgehouden, dat hij reeds meer dan een jaar „wist”, dat er ± 5 milliard aan heffingen zou zijn te betalen. Van zekerheid omtrent het aan beide heffingen te innen bedrag — voor zover ramingen dienaangaande gezegd kunnen worden zekerheid te verschaffen — kon toch eerst worden gesproken, nadat de Staten-Generaal zich zouden hebben uitgesproken over het wetsontwerp Vermogensheffing ineens, welke heffing immers, volgens het voorstel van de Regering, voor niet minder dan 2 milliard zou moeten bijdragen in het totaal der heffingen. Na de aanvaarding door de Tweede Kamer van het geamendeerde ontwerp, heeft de eerste ondergetekende zich zo lang mogelijk op het standpunt gesteld, dat hij op de beslissing van de Eerste Kamer niet mocht anticiperen. Het worde hem niet als een verwijt aangemerkt, dat hij dat standpunt, ingenomen uit deferentie jegens dit Hooge College, door tijdnood niet heeft kunnen handhaven. Intussen heeft zich de gelukkige omstandigheid voorgedaan, dat de Tweede Kamer zich

over het onderhavige wetsontwerp heeft uitgesproken, nadat het votum der Eerste Kamer over de Vermogensheffing ineens gevallen was. De gewenste volgorde der beslissingen is derhalve toch nog bereikt.

Met voldoening nam de eerste ondergetekende kennis van de verklaring der hier van antwoord gediende leden, dat zij meer waarde toekenden aan zijn betoog, dat hij het niet goed mogelijk achtte de gevraagde machtiging te verzoeken zonder in het licht te stellen langs welke lijnen hij van die machtiging gebruik dacht te maken. Aangezien het gebruik der machtiging, niet alleen wat de finesses betreft, maar wel degelijk ook in hoofdlijnen, in hoge mate afhankelijk is van de quantitative verhouding tussen het totale bedrag der heffingen en de hoeveelheid geblokkeerd geld, ondergraaft deze verklaring de voorafgaande door deze leden geponeerde en hiervoren reeds bestreden stelling inzake de verklaring der late indiening. Overigens merkt de eerste ondergetekende op, dat hij zich in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp Vermogensheffing ineens tot een summere schets van enkele hoofdlijnen van het in samenhang met de heffingen te voeren monetaire beleid heeft beperkt en dat het de wens der Kamers geweest is, zowel bij de schriftelijke voorbereiding als bij de mondelinge behandeling van wetsontwerp no. 346 diepgaand op de monetaire problemen in te gaan. Dat hij de Kamers daarin gevolgd heeft, ook voor zover de gedachtenwisseling in finesses ging, vindt zijn verklaring uitsluitend hierin, dat voor hem „government by discussion” essentieel is voor een democratisch regeringsbestel.

De eerste ondergetekende meent te moeten betwisten dat de met de Staten-Generaal gevoerde discussie over de materie waarop het onderhavige wetsontwerp slaat, een onbevredigend verloop heeft gehad. Omtrent het door hem geprojecteerde plan tot afwikkeling der geldsanering is in ruime mate inzicht gegeven en verkregen. Met name over het verband tussen de invordering der heffingen en de liquidatie van het geblokkeerde geld is naar zijn mening de nodige opheldering verschaft. Het feit, dat de hier beantwoorde leden enigszins kritisch staan tegenover een enkel onderdeel van zijn plan, nl. de effectenoptie, — waarop hij hieronder nog zal terugkomen —, kan dit resultaat niet wegnemen.

De Regering stelt het op zeer hoge prijs, dat de leden der Eerste Kamer ondanks hun andere werkzaamheden bereid zijn geweest het hunne ertoe bij te dragen uitermate belangrijke en ingewikkelde wetsontwerpen op snelle wijze te behandelen. De buitengewone omstandigheden, waarin het land verkeert, maakten een zodanige behandeling in menig geval onvermijdelijk. Indien, naar verhoopt mag worden, deze toestand eertlang voor een meer normale zal wijken, kan ook de wijze van werken der Staten-Generaal een rustiger karakter krijgen, hetgeen aan de wetgevende arbeid slechts ten goede kan komen. De Regering geeft dan ook gaarne de verzekering, dat Zij harerzijds er naar zal streven een tijdige indiening van ter behandeling voorgedragen wetsontwerpen naar vermogen te bevorderen.

De eerste ondergetekende heeft met genoegen geconstateerd dat andere leden, die, evenals hijzelf, betreurden dat het onderhavige wetsontwerp in een zo overijld tempo moet worden behandeld, in zijn mening delen, dat het tijdstip, waarop dit ontwerp van wet kon worden ingediend ten nauwste verband hield met de parlementaire behandeling van het wetsontwerp Vermogensheffing ineens. Evenals zij is hij van oordeel, dat het parlement zich thans reeds een vrij concreet beeld heeft kunnen vormen van de wijze waarop hij ter afwikkeling van de geldzuivering gebruik denkt te maken van de gevraagde machtiging.

In de recente gedachtenwisseling tussen de Staten-Generaal en de eerste ondergetekende heeft hij reeds uitvoerig uiteengezet welke zijn bezwaren tegen een $3\frac{1}{2}$ % lening zijn.

Naar zijn mening is de uitgifte van een lening, waarvan één der modaliteiten een rentevergoeding van 3 % zal zijn, wel in overeenstemming met de marktsituatie, aangezien de 3 % Staatsleningen en Gemeenteleningen ongeveer à pari noteren.

Hij is het echter met deze leden eens, dat de behandeling van het renteprobleem bij deze gelegenheid niet uitputtend zou kunnen geschieden en dat daarvoor een „fulldress debate” is vereist, waartoe hij zich te zijner tijd gaarne gereed zal houden.

De eerste ondergetekende stelt het op prijs te hebben mogen vernemen, dat dezelfde leden met genoegen hebben kennis genomen van zijn concrete plannen met betrekking tot de rentevergoeding op de spaar- (deposito) en investeringsrekening.

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

Naar zijn mening dient de rentevergoeding over de investeringsrekening in te gaan, zo spoedig als zulks technisch mogelijk zal zijn, nadat de storting op genoemde rekening heeft plaats gevonden, aangezien zodanige storting valt te beschouwen als blijk van inschrijving op investeringscertificaten. De suggestie inzake ener nadere vaststelling van de rente voor de investeringscertificaten op het ogenblik waarop deze stukken successievelijk verhandelbaar zullen worden gesteld, wil hij gaarne in overweging nemen, waarbij echter worde aangetekend, dat de vraag of voor later verhandelbaar te stellen tranches een andere dan de thans geldende rente in aanmerking komt slechts zijn beantwoording zal kunnen vinden in het kader van het toekomstig rentebeleid.

De eerste ondergetekende nam er met voldoening kennis van dat de leden, die deze suggestie deden het met hem eens zijn dat de gevraagde machtiging voor een jaar dient te worden verlengd.

De plannen met betrekking tot de effectenoptie en de optie der depositorekeningen heeft enige leden doen vrezzen voor nadelige monetaire gevolgen van dien. De eerste ondergetekende is er zich van bewust, dat de geleidelijke vrijmaking van de depositorekeningen zou kunnen leiden tot activering van een deel der thans geblokkeerde spaargelden. Hij is echter van mening, dat een dergelijke optie zowel in het belang der spaarders als in dat der spaarbanken dient te worden geboden. Het betreft hier grotendeels geblokkeerde tegoeden, die minder in aanmerking komen voor een der andere opties en wier houders, voorzover zij niet om vrij geld verlegen zijn, er in het algemeen de voorkeur aan zullen geven hun tegoed in de sfeer der spaarinstellingen te laten berusten. De monetaire situatie is zijns inziens thans voldoende stabiel om in zijn plannen een zekere mate van opvraging van vrij te geven spaargelden te verdisconteren, teneer omdat de vrijgeving der tegoeden op depositorekening slechts geleidelijk zal plaats vinden.

Ten aanzien van de effectenoptie wenst de eerste ondergetekende het volgende op te merken. Deze optie is in de eerste plaats nodig op grond van het algemene beginsel dat in het kader van de afwikkeling der geldzuivering geen houder van een excedent aan geblokkeerd tegoed geforceerd moet worden tot een beleggingsvorm die hij niet wenst, of wel anders geformuleerd, dat ieder houder van een excedent aan geblokkeerd tegoed zoveel mogelijk in staat moet worden gesteld die beleggingsvorm te kiezen, die hem persoonlijk het beste past. Dit houdt in dat degenen, die meer geblokkeerd geld bezitten dan hun aanslag belooft, indien zij dit wensen in staat behoren te zijn hun geblokkeerde saldi om te zetten in effecten. In de tweede plaats geldt het argument dat de eerste ondergetekende bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer reeds heeft toegelicht, te weten dat hij de effectenoptie in het kader van het met de invordering der beide heffingen te verwachten vermogenschangement als onmisbaar beschouwt. Naar zijn mening immers moet zoveel mogelijk worden voorkomen dat effectenbezitters die tot liquidatie worden genoopt, als gevolg van de daaruit optredende verkoopdrang een extra vermogensverlies moeten dragen.

De eerste ondergetekende geeft toe dat in weerwil van deze beide belangrijke argumenten, die voor de effectenoptie pleiten, deze optie niet geheel van risico is onbloeit. Het is om die reden dat hij de verzekering heeft gegeven dat bij het vaststellen van de modaliteiten der optie aan haar monetaire consequenties ernstige aandacht zal worden gewijd. Zijn streven zal er op zijn gericht door een juiste vaststelling der modaliteiten de beide genoemde belangrijke voordelen zoveel mogelijk tot hun recht te doen komen, terwijl de nadelen tot een minimum worden teruggebracht. In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, pag. 2 en 3, en tijdens de mondelinge behandeling aldaar (*Handelingen*, vel 532, blz. 2058, 2de kolom) is reeds uitvoerig uiteengezet om welke reden ernstige monetaire nadelen van de effectenoptie, bij juiste toepassing, niet behoeven te worden gevreesd, en op welke wijze zo nodig corrigerend kan worden opgetreden. Het komt hem voor dat het verloop van de omzetting en van de beurskoersen der effecten, welke met gebruikmaking van de bedoelde optie gekocht zullen kunnen worden, hem in eerste aanleg reeds voldoende inzicht zullen kunnen geven in de wijze waarop van deze optie gebruik zal worden gemaakt.

Tegen het betoog, dat de heer Teulings in de Tweede Kamer heeft gehouden, kunnen verschillende argumenten worden ingebracht. Zo kunnen de daar bedoelde effecten reeds thans

tegen vrij geld worden verkocht; de eigenaar behoeft daarmee niet te wachten totdat de afwikkeling in werking is. En de daarbedoelde wederzijdse aankoop van effecten is praktisch al moeilijk uitvoerbaar, omdat alleen ter beurze zal mogen worden ge- en verkocht, alwaar men echter de opdrachtgevers niet bekend maakt.

Ten aanzien van de administratieve regeling van de afwikkeling der geldzuivering heeft de eerste ondergetekende in overleg met vertegenwoordigers van het bankwezen zich bij voortdurende ingespannen om de nodige formaliteiten tot een minimum te beperken. De creatie van nieuwe rekeningen valt in het ontworpen systeem niet te vermijden. Men verlieze echter niet uit het oog, dat alle nieuwe rekeningen omzettingen zullen zijn van thans bestaande geblokkeerde rekeningen. Veelal zal men de vereiste omzetting kunnen bewerkstelligen door uitsluitend het hoofd van de rekening te wijzigen. De mutaties die op de bestaande rekeningen voorkomen, zijn voorts weinig talrijk en dragen zonder uitzondering bij tot liquidatie van de bedoelde rekeningen. De modaliteiten van de controlerende taak, die aan De Nederlandsche Bank word toegekend, staan nog niet vast. De eerste ondergetekende vertrouwt, dat het in de regel mogelijk zal blijken dit toezicht uit te oefenen via de afkondiging van algemene vergunningen en niet van de meer arbeid vereisende bijzondere vergunningen.

De eerste ondergetekende zal, voor zover de belangen van de wederopbouw zich hiertegen niet verzetten, de mogelijkheid openen om een aanslag in de vermogensaanwasbelasting en in de heffing ineens te doen betalen door geheel of ten dele afstand te doen van een inschrijving in het Grootboek Wederopbouw. Deze mogelijkheid zal echter in het algemeen uitsluitend betrekking kunnen hebben op het betalen van dat gedeelte van die aanslagen, hetwelk niet verschuldigd zou zijn geweest, indien die inschrijvingen geen bestanddeel van het vermogen hadden gevormd.

De eerste ondergetekende wil eveneens in overweging nemen de mogelijkheid om de vennootschapsbelasting, welke voortvloeit uit de toepassing van het negende lid van art. 4 van de Wet Belastingherziening 1947 te doen betalen uit geblokkeerd tegoed.

Hoewel de eerste ondergetekende in zijn mededelingen omtrent de voorgenomen wijze van afwikkeling der geldzuivering steeds heeft voorop gesteld, dat bij deze afwikkeling principieel als uitgangspunt moet worden genomen, dat geen geblokkeerde tegoeden mogen worden afgewikkeld door rechtstreekse deblokkering, stelden enige leden de vraag „waarop de Minister de wijziging in zijn beleid — vrijgeven van geblokkeerd geld op groter schaal dan tot dusver — baseert”.

Zoals in het voorgaande uitvoerig is betoogd, berust de opvatting dat de eerste ondergetekende zijn deblokkeringsbeleid principieel zou hebben herzien op een misverstand. Hij kan overigens het oordeel van deze leden, dat, zolang het prijspeil niet daalt, er aanleiding is om aan te nemen, dat de gulden in gevaar is, niet onderschrijven, aangezien naar zijn mening de hoogte van het prijspeil onder de huidige omstandigheden hoofdzakelijk beheerst wordt door oorzaken aan de goederenzijde, t.w. de hoge productiekosten en de nog niet voldoende gestegen arbeidsproductiviteit.

Bij het ingaan van de phase van de afwikkeling der geldzuivering zullen de bestaande geldzuiveringsbepalingen tevens worden gewijzigd opdat het opnieuw scheppen van geblokkeerd geld zoveel mogelijk worde voorkomen. De eerste ondergetekende overweegt daarbij ook de Beschikking Levensverzekeringssuitkeringen in deze zin te wijzigen. Hij zegt de hier aan het woord zijnde leden thans reeds gaarne toe ten volle rekening te zullen houden met de door hen gemaakte opmerkingen terzake van de uitkeringen uit hoofde van levensverzekeringsovereenkomsten.

Nadat de beschikbare hoeveelheid vrij geld voldoende werd geacht om daaruit alle normale betalingen te kunnen verrichten, werd bij de Elfde Aanvullingsbeschikking Deblokkering 1945 (art. 3 eerste lid) bepaald, dat alle betalingen, ook die welke de crediteur gehouden is in geblokkeerd geld te ontvangen, door de debiteur ten laste van zijn vrije rekening betaald dienden te worden. Op grond daarvan werden enige algemene vergunningen, die toestonden, dat dergelijke betalingen verricht konden worden door overboeking van de geblokkeerde rekening van de debiteur naar de geblokkeerde rekening van de crediteur, ingetrokken. Onder andere werd ook ingetrokken de door enige andere leden genoemde algemene vergunning no. 39, die aan

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

levensverzekeringsmaatschappijen toestond het op geblokkeerde rekening uit te betalen deel der levensverzekeringsuitkeringen te voldoen ten laste van hun geblokkeerde rekening. Dit bracht voor de levensverzekeringsmaatschappijen mede, dat zij met ingang van 25 Juli 1946, evenals voorheen steeds is geschied, weer hun uitkeringen hebben moeten betalen uit haar daartoe ruimschoots voldoende premieontvangsten, die zij in vrij geld incasseren. Een element van onbillijkheid is in deze bepaling derhalve niet gelegen. Zij dient alleen te worden beschouwd als een stap tot terugkeer naar normale verhoudingen.

De investeringsrekening is aanvankelijk ontworpen als een intermediair ten behoeve van degenen die hun overschotter aan geblokkeerd geld in grondstoffen en in kapitaalgoederen wensten te investeren. De evolutie der plannen heeft echter medegebracht, dat onze aanvankelijke opzet enigszins verloren is gegaan. De eerste ondergetekende is thans voornemens voor de optie op investeringsrekening uitsluitend een quantitatief criterium aan te leggen en derhalve van kwalitatieve normen af te zien.

Uitsluitend ten behoeve van het verrichten van investeringen beoogt hij een regeling in te schakelen, die in urgente gevallen de mogelijkheid van snellere verhandelbaarheid der investeringscertificaten opent. Indien de investeringscertificaten een rente dragen, die overeenkomt met de normale rente voor staatsfondsen, vreest de eerste ondergetekende niet dat de belanghebbenden bij vervreemding het nadeel van een ernstig disagio zullen lijden. Hij acht voorshands geen redenen aanwezig om de rente op investeringsrekeningen hoger dan 3 % te stellen, te meer daar zulks in feite zou neerkomen op een discriminatie ten opzichte van de houders van inschrijvingen in het 3 % Grootboek 1946, welke eveneens ten laste van geblokkeerde rekeningen zijn volgestort.

Ter beantwoording van de door sommige leden gestelde vraag waarop de eerste ondergetekende zijn verwachtingen baseert, dat de niet over voldoende middelen beschikkende contribuabelen in het kader van het vermogenschangement een tegenpartij zullen vinden in de houders van excedenten aan geblokkeerd tegoed, merkt hij het volgende op. De noodzaak tot liquidatie van vermogensobjecten creëert een additioneel aanbod, dat op zichzelf beschouwd prijsverlagend zou werken. Door onder bepaalde voorwaarden geblokkeerd geld tot de aankoop van die vermogensobjecten toe te laten, roept de eerste ondergetekende als het ware een tegenstroom in het leven, die maakt dat dit additionele aanbod een additionele vraag ontmoet. Waar beide partijen (contribuabelen en houders van overschotten van geblokkeerd geld) met deze situatie gebaat zijn, zal zonder twijfel via het normale marktmechanisme het contact tussen vragers en aanbieders tot stand komen.

Eveneens kan worden verwacht, dat houders van een excedent aan geblokkeerd tegoed bereid zullen zijn om dit te bestemmen voor het verstrekken van leningen, al dan niet op onderpand van onroerend goed, waardoor de contribuabelen in staat gesteld kunnen worden met het aldus verworven tegoed hun aanslagen in de heffingen te voldoen.

De eerste ondergetekende is evenals enige leden, die aan de door de Tweede Kamer in het wetsontwerp aangebrachte wijziging niet al te grote waarde toekennen, van mening dat aan

een gedachtenwisseling als thans door het parlement met de Regering plaats vindt grote waarde toekomt, welke in vele opzichten hoger is aan te slaan dan het stellen van strikte normen. Hij heeft in de Tweede Kamer echter verklaard de wijziging te beschouwen als een verbetering van het wetsontwerp en heeft zich daarom gaarne bereid verklaard het daartoe strekkende amendement over te nemen. Bij het aanhangig maken van het binnen een jaar in te dienen voorstel van wet ter definitieve afsluiting van de geldzuivering kan nog nader worden overwogen in hoeverre dan nog de noodzaak zal bestaan om de Staten-Generaal te verzoeken bij de uitvoering van sommige maatregelen een zekere mate van vrijheid van handelen te verlenen.

Hoewel het om redenen van algemeen belang wel nodig is gebleken maatregelen te treffen welke indruisen tegen bepaalde gevestigde belangen meent de eerste ondergetekende — zulks in tegenstelling met enkele leden — dat de verlaging van het tarief der vermogensheffing ineens niet mag worden beschouwd als een „manifestatie van het politieke aspect der geldzuivering”.

Het is de Regering bekend, dat ondanks de mogelijkheden tot opsporing waarover de Regering beschikt een deel van het particuliere bezit aan buitenlandse waarden niet is aangemeld. De competente instanties zijn terzake bij voortduring diligent en tegen geconstateerde overtredingen wordt met gestrengheid opgetreden. Hoewel uiteraard niet bekend is, welk percentage het verzwegen deviezenvermogen van het totaal uitmaakt, aarzelt de eerste ondergetekende niet de raming, dat ongeveer de helft van het totaal de aanmelding zou zijn ontsnapt als fantastisch te bestempelen. Deze aangelegenheid heeft overigens bij voortduring de aandacht van de desbetreffende instanties. Het is echter niet gewenst op dit moment bekend te maken welke eventuele verdere maatregelen worden overwogen.

De Minister van Financiën,

P. LIEFTINCK.

De Minister van Justitie,

J. H. VAN MAARSEVEEN.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld den 26sten Juli 1947.

HOMMES.

VIXSEBOXSE.

KERSTENS.

J. J. KRAMER.

ZEGERING HADDERS.